

**САҲМИ АБДУЛАҲАД
ҚАҲҲОРОВ ДАР РУШИ
ШАБАКАҲОИ БОЙГОНӢ ДАР
ТОЧИКИСТОН**

Ҷӯраева Маҳбуба Амоновна, унвонҷӯи
кафедраи таърихи халқи тоҷики МДТ «ДДХ
ба номи акад. Б. Гафуров» (Тоҷикистон,
Хучанд)

**ВКЛАД АБДУЛАҲАДА
КАХХОРОВА В РАЗВИТИЕ
АРХИВНОЙ СЕТИ В
ТАДЖИКИСТАНЕ**

Джӯраева Маҳбуба Амоновна, соискатель
кафедры истории таджикского народа ГОУ
«ХГУ имени акад. Б. Гафурова»
(Таджикистан, Хуҷанд)

**ABDULAHAD KAKHGOROV'S
CONTRIBUTION INTO THE
DEVELOPMENT OF ARCHIVAL
SET IN TAJIKISTAN**

Juraeva Mahbuba Amonovna, applicant of the
department of the history of the Tajik nation
under the SEI "KhSU named after acad. B.
Gafurov" (Tajikistan, Khujand)

E-mail: tochiboeva.mahbu@mail.ru

Вожаҳои калидӣ: бойгонӣ, бойгонии шахсӣ, хазина, мактуб, архивист, корманди илмӣ

Дар мақола ҳаёт ва фаъолияти арбоби намоёни ҳизбию давлатӣ, сиёсатмадори бозаковату хирадманд Абдулаҳад Қаҳҳоров, саҳми ӯ дар руши бойгонии ҷумҳурӣ ба риштаи таҳқиқ кашида шудааст. Қайд карда мешавад, ки Абдулаҳад Қаҳҳоров дар тӯли фаъолияти меҳнатии худ вазифаҳои пурмасъулиятро бар ӯҳда дошт. Аз соли 1973 ба нафақа баромада, солҳои 1974-1984 вазифаи сардори Сарраёсати бойгонии назди Шӯрои Вазирони ҶШС Тоҷикистонро ба зимма дошт. Абдулаҳад Қаҳҳоров ҳамчун сарвари идораи Бойгонии марказии давлатӣ тавонист, ки дар як муддати кӯтоҳ ҳама бойгонихоӣ вилоятӣ, ноҳиявӣ ва байниидоравиро бо биноҳои наву маводи зарурӣ таҷҳизонад. Саҳми ӯ дар руши шабакаҳои бойгонӣ ва ганӣ гардонидани хазинаи бойгонии ҷумҳурӣ бузург аст.

Ключевые слова: архив, личный архив, письмо, архивист, научный сотрудник

В статье рассматривается жизнь и деятельность видного таджикско государственного деятеля, мудрого политика Абдулахада Каххорова, его вклад в развитие архивов республики. Отмечается, что Абдулаhad Каххоров на протяжении всей своей трудовой деятельности занимал ответственные должности, даже после выхода на пенсию с 1973 года, в 1974-1984 годах возглавил Главное архивное управление при Совете министров Таджикской ССР. Подчеркивается, что именно по инициативе Абдулахада Каххорова были построены новые здания областных, городских, районных и межведомственных архивов, которые были обеспечены необходимым оборудованием и материалами, что способствовало развитию архивного дела и обогащению архивного фонда республики.

Key words: archive, personal archive, letter, archivist, researcher

The article dwells on a prominent Tajik and Soviet party, state and political figure Abdulahad Kakhorov's life and work and his contribution into the development of archives in the republic. It is noted that Abdulahad Kakhorov has held responsible positions throughout his career. Into the bargain, since 1973, in 1974-1984 he served as head of the main archive department under the council of ministers of the Tajik Soviet Socialist Republic. At the initiative of Abdulahad Kakhkharov new buildings were built for almost all regional, city, district and interdepartmental archives and they were provided with the necessary equipment and materials. He made a great contribution into the development of archives and the enrichment of the archival fund of the republic.

Бузургдошти номи абармардони миллати тоҷик боиси ифтихору сарбаландии ҳар яке аз мо ва василаи муҳими тарбияи насли наврас ва ҷавонон аст. Ин амали нек ва хайру савоб буда, ба таҳкими ҳисси ва худшиносию худогоҳии миллат мусоидат менамояд. Бале, агар мо ба гузаштаи худ бо эҳтиром ва сипос нанигарем, наслҳои оянда ба мо ҳам ҳамин хел рафтор хоҳанд кард.

Яке аз ҳамин қабил абармардҳое, ки солҳои тӯлонӣ сарварии мамлакатро бар дӯши худ дошта, дар рушду нумуи Тоҷикистон ҳиссаи арзанда гузоштааст, собиқ Раиси Шӯрои вазирони ҶШС Тоҷикистон Абдулаҳад Қаҳҳоров мебошад.

Ходими намоёни ҳизбию давлатӣ, сиёсатмадори бозаковату хирадманд ва фарди нотақрор Абдулаҳад Қаҳҳоров 17 апрели соли 1913 дар маҳаллаи Арабхонаи шаҳри Конибодом дар оилаи косиб ба дунё омадааст. Ӯ факултети таъриху филологияи Донишкадаи давлатии педагогии шаҳри Ленинобод ба номи С.М.Кировро (ҳоло ДДХ ба номи академик Бобочон

Ғафуров) бо ихтисоси таърих бомуваффақият ба итмом расонида, соли 1956 курси яқсолаи азнавтайёркунии кормандони роҳбарикунандаи ҳизби ро дар назди КМ ҲҚИШ дар шаҳри Москва хатм намудааст.

Ғаёлияти меҳнатии Абдулаҳад Қаҳҳоров соли 1930 ҳамчун нозири шӯбаи меҳнатии округи Қўқанд оғоз гардида, баъдан дар вазифаҳои раиси Кумитаи иттифоқи касабии сохтмончиёни шаҳри Конибодом, солҳои 1934-1937 Раиси кумитаи иттифоқи касабии Комбинати консерватории шаҳри Конибодом ва аз соли 1938 то соли 1942 мудирӣ шӯбаи тарғиботиву ташвиқотии Кумитаи ҳизбии ноҳияи Панҷакент ва муҳаррири рӯномаи ноҳиявии «Коммунисти Панҷакент» ғаёлият намудааст.

Пас аз чанд муддат дар сафи Қуваҳои Мусаллаҳи Иттиҳоди Шӯравӣ ҳамчун комиссари баталёни алоҳидаи тирандозӣ хизмат карда, баъдан дар вазифаҳои ҷонишини мудирӣ Шӯбаи тарғиботию ташвиқотии Кумитаи ҳизбии коммунистии вилояти Ленинобод ва солҳои 1943-1947 котиби аввали Кумитаи ҳизбии коммунистии ноҳияи Колхозчиён ва ноҳияи Нов (ҳоло Спитамен) солҳои 1947-1955 котиб ва котиби дуоми Кумитаи ҳизбии вилояти Ленинобод, раиси Кумитаи иҷроияи Шӯрои вакилони меҳнаткашонӣ вилояти Ленинобод, солҳои 1956-1961 ҷонишини Раиси Шӯрои Вазирон ва раиси Кумитаи банақшагирии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, солҳои 1961-1973 Раиси Шӯрои Вазирон ва ҳамзамон вазири корҳои хориҷии Тоҷикистон сарбаландона ғаёлият намудааст.

Соли 1973 ба нафақа баромада, солҳои 1974-1984 вазифаи сардори Сарраёсати бойгонии назди Шӯрои Вазирони ҶШС Тоҷикистонро ба зимма дошт [3, с.11].

Роҷеъ ба қору рӯзгори ин марди донишманд арбоби сиёсӣ ҷамъиятии кишвар донишмандони тоҷик китобу мақолаҳои зиёде таълиф ва интишор шудаанд. Инчунин, дар Бойгонии марказии давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон фонди шахсии Абдулаҳад Қаҳҳоров таҳти рақами 1938 ҷамъ оварда шудааст.

Дар фонди мазкур ҳуҷҷатҳои шахсӣ, мақолаҳо, мактубҳо ва дигар ҳуҷҷатҳо доир ба ҳаёт ва ғаёлияти Абдулаҳад Қаҳҳоров ҳифз карда мешаванд. Фонди мазкур, яъне фонди №1938 барои муҳаққиқон пурарзиш буда, маводи нодири таърихиро дастрас намудан мумкин аст.

Бояд қайд кард, ки Абдулаҳад Қаҳҳоров сарвари соҳибқалам, фарҳангдӯст ва адиби соҳибзавоқ ба ҳисоб мерафт. Шоҳиди ин гуфтаҳо асарҳои зиёди публицистӣ ва сафарномаҳои ӯст. Ӯ бо таҳаллуси «Туробӣ» шеърҳои зиёд низ эҷод кардааст.

Абдулаҳад Қаҳҳоров аз соли 1973 нафақахӯри шахсии дараҷаи умумииттифоқӣ буда, ҳамзамон солҳои 1974-1984 сардори Сарраёсати бойгонии (архивии) назди Шӯрои Вазирони Ҷумҳурии Тоҷикистон буданд. Маҳз дар давраи роҳбарии ӯ қори Бойгонии марказии давлатии Тоҷикистон ба қулӣ тағйир ёфт. Дар давраи дар вазифаи сардори Раёсати бойгонии назди Шӯрои Вазирони Тоҷикистон ғаёлияти бурданаш бо саъю кушиш ва заҳматҳои бевоситаи Абдулаҳад Қаҳҳоров дар ҷумҳурӣ 18 бойгонии давлатии ноҳиявӣ ташкил карда шуд. Яке аз қорҳои шоёнӣ ӯ дар ин ҷода дар он буд, ки ба фондҳои шахсии иштирокчиёни ғаёли пайдор қардани Ҳокимияти Шӯравӣ ва сохтмони давраи навин дар Тоҷикистон, иштирокчиёни Ҷанги Бузурги Ватанӣ, ходимони илм, санъат, адабиёт, ҷамъиятӣ тавачҷӯҳи қиддӣ дода шуд. Абдулаҳад Қаҳҳоров дар ин вазифаи нав қорро аз ҳуҷҷатгузорию дастраси омма гардонидани маводи бойғониҳо оғоз мекунад. Абдулаҳад Қаҳҳоров дар маҷлиси машваратии қормандони соҳаи бойгонии давлатии Тоҷикистон суҳанронӣ намуда, аз ҷумла қайд карда буд, ки аз безътиноии роҳбарони бойғониҳои давлатии ҷумҳуриявӣ ва ҳам дар маҳаллиҳо санаду ҳуҷҷатҳои солҳои 20-30 қариб аз байн рафтаанд. Ба қадри ҳуҷҷати нодир намерасиданд, ҳеҷ эҳсос намеқарданд, ки ҳуҷҷатҳои муҳим таърихи фанонашаванда ва ободии миллатанд. Хушбахтона, ҳоло бисёр ҳуҷҷатҳои он солҳо дар дасти собиқадорон, қўхансолон, равшанфикрон, қонадони омӯзгорон, роҳбарони шаҳру ноҳия мафҳузанд. Таъхир нақарда ба назди онҳо раведо худро шиносонед, дилашонро ёбед он асноди муҳимро ба бойгонии марказӣ ё маҳаллӣ оваред. Хуҷраи қориатонро ба мулоқотгоҳи қирони қирад табдил диҳед. Бо ҳусни адаб сари як пиёла қой метавонед дили онқоро гарм карда, санаду ҳуҷҷате ёбед. Қамеша ба худ савол диҳед, ки баъди даҳ сол бист сол нақши қомеаи қуноиро аз қиро ва аз қучо меҷўем? Қориғболии имрӯза бар қарари қардост [2].

Ин қурочиат ва маслиҳати дилсўзона ва қирадмандонаи Абдулаҳад Қаҳҳоров ба иштирокчиёни маҷлиси машваратии қорқунони бойгонии давлатии ҷумҳуриявӣ як қакони бузурге дар раванди минбаъдаи самараноқии қори онҳо гардид. Баъзе нақшаҳо ва роҳҳои ояндаи инқишофи вазъи бойғониҳои давлатиро Абдулаҳад Қаҳҳоров дар бисёр мақолаву асарҳои ҳеш иброз намудааст.

Дар мақолаи «Архивҳои давлатии ҚШС Тоҷикистон», ки он ба қалами Абдулаҳад Қаҳҳоров мансуб аст, чанд маводи тозае аз рушду инкишофи корҳои бойгонӣ дар ҷумҳурӣ оварда мешавад. Дар он зикр мегардад, ки дар ҷумҳурӣ Архиви марказии давлатии (АМД) ҚШС Тоҷикистон, Архиви марказии давлатии ҳуҷҷатҳои кинофотофонои ҚШС Тоҷикистон, 8 филиали АМД дар шаҳрҳои Ленинобод (ҳоло Хучанд), Кӯрғонтеппа, Орчониқдзеебод (ҳоло Ваҳдат), Кӯлоб, Конибодом, Ёротеппа (ҳоло Истаравшан), Фарм, Ҳисор, Архиви давлатии Вилояти автономии Бадахшони Кӯҳӣ, архиви шаҳрии Исфара, Панҷакент ва 18 архиви давлатии ноҳиявӣ амал мекунад. Дар архивҳои номбаршуда тамоми ҳуҷҷатҳои муассисаҳо, ташкилотҳо ва корхонаҳои Тоҷикистон, ҳуҷҷатҳои то давраи шӯравӣ ва ҳам баъди инқилобӣ маҳфуз аст. Онҳо воқеаҳо ва рӯйдодҳои таърихиро аз солҳои 60-уми асри XIX то рӯзҳои моро дарбар мегиранд ва оид ба таърихи дигаргуниҳои инқилобӣ, ки дар солҳои Ҳокимияти Шӯравӣ дар Тоҷикистон ба вучуд омадаанд, манбаи асосӣ мебошанд [3, с.14].

Як хусусияти дигари фаъолияти меҳнатии Абдулаҳад Қаҳҳоров дар он зоҳир мегардид, ки дар кучое корро оғоз кардани шавад, аввалан аз беҳтар кардани шароити корӣ ва ташкилӣ сар мекард. Аз хотираҳои собиқадорони соҳаи бойгонии Тоҷикистон, ба монанди Н.М.Морозов, Н.Зоҳидов, Н.З.Тарсакова, С.Маҳкамов, И.А.Акрамов, Л.К.Гармакова, М.М.Бозорбоева маълум мешавад, ки маҳз сарвари Архиви марказии давлатии Тоҷикистон А.Қаҳҳоров барои беҳтар кардани шароити кору фаъолияти кормандони архив корҳои зиёдеро анҷом додаст. Гуфтаҳои чанд нафари онҳо далели заҳмату хизматҳои Абдулаҳад Қаҳҳоров дар рушди қори архив дар Тоҷикистон мебошад.

Николай Михайлович Морозов, Корманди хизматнишондодаи маданияти Тоҷикистон, собиқ сардори Архиви давлатии вилояти Суғд иброн намудааст, ки ҳуди дар соли 1974 сарвари Раёсати бойгонии назди Шӯрои Вазирони Ҷумҳурии Тоҷикистонро ба ўҳда гирифтани Абдулаҳад Қаҳҳоров барин шахси ниҳоят хирадманду донишманд як воқеаи фараҳбахше барои мо кормандони соҳаи бойгонӣ гардида буд. Абдулаҳад Қаҳҳоров қори худро дар ин соҳа аз ҷамъ овардани ҳуҷҷатҳои нодире, ки дар маҳалҳо дар ҳолати бади парокандавӣ маҳфуз буд, сар кард. Бо ин мақсад гурӯҳи мутахассисон, шахсони барўманд ва машхури маҳаллҳоро ба ин қори хайр сафарбар кард. Аз ҷумла, Майрам Маликовна Бозорбоеваро, ки дар гузашта дар корҳои масъули давлатӣ қор карда буд ва дар байни мардум эътибори баланд дошт, оид ба ҷамъ кардани фонди шахсии олимони маъруфи ҷумҳурӣ шахси масъул таъин намуд. Дар ҳақиқат бо сарвари ин зани ташкилотчӣ ва донандаи моҳири қори худ корҳои зиёдро ба анҷом расонида шуд. Се маҷмуаи китобҳо дар заминаи он фонди шахсии бойгонии давлатӣ аз тарафи Майрам Маликовна таълиф карда шуд.

Шамсиддин Зоҳидов, Корманди шоистаи Тоҷикистон, Аълоҷии бойғонишини ИҶШС, собиқ директори филиали Бойгонии марказии ҷумҳуриявӣ дар шаҳри Конибодом чунин нақл менамояд, ки «соли 1976 буд. Моро раиси Бойгонии марказии давлатии Тоҷикистон Абдулаҳад Қаҳҳоров дар утоқи қориаш қабул кард. Сабаби имрӯза даъват намудани Шумо дар он аст, ки вазъи имрӯзаи бойгонии Тоҷикистон ба кормандони соҳа маълум аст. Мо бояд корро аз беҳтар кардани бойғониҳои вилоятӣ, шаҳрию ноҳиявӣ сар кунем. Аз ин лиҳоз, ман ният дорам, ки аввалан ба қори бойгонӣ мутахассисони соҳа ва ё муаррихони касбиरो ҷалб кунам. Шумо, ки муаррихед, албатта бойгонӣ ва вазифаи ходимони он маълумот доред. Медонед, таърихи ҳар як халқро чӣ зинда медорад? Бойгонии он халқ. Бале, дар ҳақиқат ҳамин тавр аст. Ба бойгонӣ бештар кӣро муроҷиат мекунанд? Қорафтаҳои таърихи миллат: олимону адибон, орифону омӯзгорон, раисону роҳбарон, рӯзноманигорон ва пайшиносон барои муайян ва муқаррар сохтани ному нишони аҷдодӣ, шахсият ва фаъолияти фарде, таърихи ҳукуматҳо, сохтмони иншооти азим, ёддошти шахсҳои нотакрор ва омӯхтани ҳуҷҷату маводи таъсиси мактабе ба бойгонӣ рӯ меоранд. Вазифаи ману шумо аз он иборат аст, ки ба онҳо дасти мадад дароз кунем. Бикӯшем, ки таърихи миллат бегазанд бимонад» [6].

Дар Бойгонии Конибодом, ки яке аз ғанитарин бойғониҳои Тоҷикистон буда, дар он 65102 ҷузъи ҳуҷҷатҳои 203 муассисаи таърихӣ ҷамъиятӣ, корхонаю созмонҳо ва колхозу совхозҳои Конибодому Исфара ва Ашт нигоҳ дошта мешуд, қор осон набуд. Ҷузъи ҳуҷҷатҳо сол аз сол меафзуд. Бо дасту дили гарм ба иҷрои вазифаҳои аз тарафи сардори Раёсати бойгонии давлатии Тоҷикистон Абдулаҳад Қаҳҳоров, ки ба ман ҳини сӯҳбат дастур дода буданд, миёно маҳкам бастам. Барои эътимоди шахси бароям табаррукро ба ҷо овардан ба ман лозим омад, ки шабу рӯз заҳмат кашам [5].

Абдулаҳад Қаҳҳоров дар ҳар маҷлиси бойгонии марказӣ таъкид мекард, ки ба нашри китоби ҳуҷҷатҳо эътибори махсус диҳанд. Аз ҷумла, соли 1983 дурбинона ба Шамсиддин Зоҳидов гуфта буд, ки Мулло Шамсиддин, соли оянда, яъне соли 1984 ба Ғалабаи мо аз болои фашизм

40 сол пур мешавад. Таърихи Чанги Бузурги Ватанӣ ханӯз саҳифаҳои нонавиштаи худро дорад. Сарнавишт ва корнамоии сарбозонро дар бойғониҳои низомӣ ва майдонҳои набард ханӯз мукамал наомӯхтаанд. Шоҳидони роҳи озодӣ, фарзандони фидоии Ватан набояд аз хотирҳо зудуда шаванд. Масалан, агар ному насаби ҷавонеро, ки аз Конибодом ба набардгоҳҳо рафта, дар ҳифзи Ватан синасипаркунон ҷон додаанд, тартиб диҳеду интишор гардонед, мардум ба қадри ҷунин некӣ мерасанд. Ш.Зоҳидов бо гузашти вақт ин фармоиши Абдулаҳад Қаҳҳоровро ба ҷо овард. Ин дастрасчи ӯ аввал бо номи «Саҳми Конибодомӣ дар ғалабаи халқҳои шӯравӣ дар Чанги Бузурги Ватанӣ» ва баъд бо номи «Таърихномаи шаҳидон» соли 1990 аз ҷоп баромад. Китоб ба 45- солагии Ғалабаи халқҳои шӯравӣ бар Олмони фашистӣ бахшида шудааст.

Китоби «Таърихномаи шаҳидон», ки ҳидояткунандааш А.Қаҳҳоров буд, ки бо дастгирии Ҳукумати шаҳри Конибодом рӯи ҷоп расидааст.

Мураттиби китоб Ш.Зоҳидов аз ҳуҷҷатҳои сершумори бойгонӣ ва маълумоти Комиссариати ҳарбии шаҳри Конибодом ному насаби се ҳазор нафар конибодомӣро, ки дар кишварҳои мухталиф барои ғалаба ҷон нисор кардаанд, муайян намудааст.

Абдулаҳад Қаҳҳоров ҳамчун сарвари идораи Бойгонии давлатӣ тавонист, ки дар як муддати кӯтоҳ ҳамаи бойғониҳои вилоятӣ, ноҳиявӣ ва байниидоравиро бо биноҳову маводҳои зарурӣ таҷҳизонад. Соли 1982 корманди ҷавони идораи бойгонии шаҳри Хучанд Ҳафиза Ваҳҳובה бо мақсади дар яке аз ҳавлиҳои ба фалокат дучор шуда, бойгонии шаҳриро созад, ба А.Қаҳҳоров муроҷиат кард, то ин ки Ҳукумати шаҳри Хучанд иқдоми неки онҳоро дастгирӣ намояд. Абдулаҳад Қаҳҳоров ҳамонро ба раиси Комитроияи шаҳр Аминҷон Файзиматович Расулов занги телефонӣ карда, матлаби ҳешро иброз намуда дар як муддати кӯтоҳ бо ташаббуси Ҳ.Ваҳҳובה Идораи бойгонии шаҳрӣ қомат рост кард. Имрӯзҳо бойгонии шаҳри Хучанд дорой даҳҳо ҳазор парвандаю ҳуҷҷатҳо аст, ки дар ҷумҳурӣ мақоми хоса дорад.

Абдулаҳад Қаҳҳоров ҳар боре ки ҷаласаи Раёсати бойгонии назди Ҳукумати Тоҷикистонро даъват кунанд, аввалин дархосте, ки ба ҳозирон таъкид мекард, ҷумлаи зерин буд: «Бе ҳуҷҷатҳои бойгонӣ таърихи халқу миллат ва давлат вучуд надорад».

Ҳақ ба ҷониби ин марди худшиносу худогоҳ ва бозақоват аст, ки бойгонӣ хотираи инсоният аст ва бидуни он ҳофизаи таърихӣ вучуд надорад. Зеро таърихи гузаштаю имрӯзаи худро халқ маз ба воситаи бойгонӣ муайян карда метавонад. «Ҳуҷҷатҳои бойгонӣ, - меғуфт Абдулаҳад Қаҳҳоров, -шоҳидони безабони рӯйдоду ҳодисаҳои сиёсӣ иҷтимоӣ ва ҳаёти аҷдоди мо мебошанд»[5].

Дар муддати солҳои 1976-1984 дар аксари марказҳои шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ бойғониҳо ташкил карда шуданд. Инро мо дар мисоли идораҳои бойгонии Кӯлоб, Фарм, Фарҳор, Ишқошим, Истаравшан, Регар, Колхозобод, Данғара ва дигар ҷойҳо мушоҳида карда метавонем. Дар ҳамаи ин комёбиҳо саҳми Абдулаҳад Қаҳҳоров хеле бузург аст. Мақсад ва мароми он кас ин буд, ки муносибати ғамхорона ба ҳуҷҷатҳо – эҳтироми халқи худро ба ҷо овардан аст, яъне таърихи имрӯзаро ба тамоми паҳлӯҳояш барои фидоӣ негӯш доштан буд.

Гузашта ҷун оинаи ҳақиқат, баёнғари ҳодисаю воқеаҳо ва устодест, ки ба наслҳо сабақ медиҳад, онҳоро ба интиҳоби роҳи дурусти ҳаёт ҳидоят мекунад.

Бо қарори Раиси вақти вилояти Суғд ба муносибати 100- солагии зодрӯзи ин марди фидоӣ ва хирадпеша кӯчае дар шаҳри Хучанд ба номи Абдулаҳад Қаҳҳоров номгузорӣ шуд. Ному кори ҷунин бузургмардон намиранда аст [6].

Зиндагиномаи Абдулаҳад Қаҳҳоров – шахсияти маъруфи Тоҷикистон як мактаби ҳаёт, намунаи ибрат ва хизмати содиқона бар нафъи халқу Вата наст.

Бо гузашти айём тамоми буду бохт, пешравию комёбӣ ё камбудию норасоии зиндагӣ ба саҳифаи таърих ворид мегардад, бойғониҳо бошанд, ганҷу таъриҳанд ва ин ҳамаро дар худ нигоҳ медоранд. Бойгонӣ оинаи таърих аст. Наслҳои ояндаи Тоҷикистони соҳибистиколол таърихи гузаштаву имрӯзаи халқу ватанро маҳз аз ин ҳазинаи бебаҳо пайдо карда метавонанд.

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар пешғуфтори асари ниҳоят арзишмандашон “Тоҷикон дар оинаи таърих” таъкид намуданд, ки “Мо ба гузашта ба хотири парастии соддалавҳонаи ниёгон не, балки барои тақвияти созандаги бузургдошти хотираи нахуст аҷдоди раҳкушои мо, ки дар дарозии таърих ба иқдомҳои нав камар баста, ба дастовардҳои бузургу ғайри одди ноил гаштаанд.

Охир як сарчашмаи воқеии худшиносии миллӣ, қабл аз ҳама бунёди давлати соҳибистиколол, ваҳдати миллӣ, рӯ оварданд ба гузаштаи пур ифтихор ва ҳифзи тамаддуну мероси фарҳангии ниёгон ва поси хотири шахсиятҳои тавонову фарзандони бузурги миллӣ мебошад”[7,с.120].

Аз ин рӯ, соҳаи бойгонии кишвар пайваста талош менамоянд, ки ҳазинаи бебаҳои таърихи

халку давлати худро беосеб нигоҳ дорад ва ба ояндагон пешниҳод намояд.

Дар ин самт бешубҳа хизматҳои содиқонаи Абдулаҳад Қаҳҳоров бузург аст ва ӯ дар рушди шабақаҳои архивӣ дар Тоҷикистон ва ғайрӯа гардонидани хазинаи онҳо бо ҳуҷҷатҳои нодир саҳми шоиста гузоштааст ва номи ӯ дар таърихи рушди архившиносии тоҷик бо ҳарфҳои зарин сабт гардидааст.

ПАЙНАВИШТ:

1. Алӣ, Бобочон. Қомуснигори мардумӣ/А.Бобочон//Чумхурият.- 2002.- 1 август
2. БМД ҚТ.-Ф.1938, Оп.1.
3. Гаффоров, У. Абдулаҳад Қаҳҳоров/ У.Гаффоров.- Душанбе:Адиб, 2009.- 368 с.
4. Қаҳҳоров, А. Архивҳои давлатии РСС Тоҷикистон/А.Қаҳҳоров// Энциклопедияи Советии тоҷик.-Душанбе,1978, Ҷ.1.- С.251.
5. Мухторов, А. Авроқи рангини таърих/А.Мухторов.-Душанбе:Деваштиҷ, 2007.-398 с.
6. Нарзулло, Х. Ному кори ӯ ҷовидонист/ Х.Нарзулло//Садои мардум.-2013.-17 май
7. Раҳмон, Э.Тоҷикон дар оинаи таърих/Э.Раҳмон.-Душанбе, Ирфон, 1997.-136 с.
8. Ҳасанов, А. Дӯсти нақӯномам/А.Ҳасанов//Тоҷикистони советӣ.-1988.-19 апрел

REFERENCES:

1. Ali Bobojon. Popular encyclopedist / A.Bobojon // Republic. - 2002. - August 1.
2. Central State Archive of Tajikistan Republic. - F. 1938, Op.1.
3. Ghafforov, U. Abdulahad Kakhorov / U.Ghafforov. - Dushanbe: Man-of-Letters, 2009. - 368 p.
4. Kakhorov, A. State Archives of the Tajik SSR/A.Kakhorov//Tajik Soviet Encyclopedia. – Dushanbe, 1978: V.1.-P.251.
5. Mukhtorov, A. Colorful leaves of history / A.Mukhtorov. - Dushanbe: Devashtich, 2007. - 398 p.
6. Narzullo, H. His name and work are eternal // The Voice of people. - 2013. - May 17.
7. Rahman, E. Tajiks in the mirror of the history / E.Rahman. – Dushanbe: Cognition, 1997. - 136 p.
8. Hasanov, A. My infallible friend / A.Hasanov // Soviet Tajikistan. - 1988. April 19.